

*Економіка, організація і управління підприємствами,
галузями, комплексами*

Галасюк С. С.

*доцент кафедри економіки та управління туризмом
одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

РОЛЬ ПРОФІЛЬНИХ АСОЦІАЦІЙ У РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Профільні асоціації у сфері туризму, як правило, об'єднують на добровільній основі різних учасників туристичної діяльності з метою захисту їх спільних прав і інтересів. Дані організації мають неурядовий статус, однак у туристично розвинутих країнах світу вони виконують частину функцій центрального органу виконавчої влади у сфері туризму.

Так, наприклад, найбільш впливовою недержавною туристичною організацією у Великій Британії є «Travel Association», яка виникла у 2008 році в результаті об'єднання Британської асоціації туристичних агентств (АВТА) і Федерації туроператорів (FTO) [1]. У цей час «Travel Association» нараховує понад 5000 турагентств і близько 900 туроператорів, тобто представляє інтереси практично всіх туристичних фірм, які діють на території даної країни. У зв'язку із суворими вимогами, пропонованими Асоціацією до безпеки подорожей, антикризових заходів, а також фінансового захисту туристів, членство в даній структурі є гарантією високої якості обслуговування, надійності та стабільності. Поряд із численними перевагами, які одержують члени «Travel Association», на них накладається низка серйозних зобов'язань у плані відповідності певним фінансовим і професійним стандартам. Запропонована Асоціацією система захисту прав споживачів на випадок банкрутства турфірми-члена «Travel Association» була визнана кращою у світі. Таким чином, дана Асоціація є аналогом органу ліцензування туристичної

діяльності та органу сертифікації послуг туристичних фірм, що в інших країнах входить до функцій державного органу виконавчої влади у сфері туризму.

У туристичному бізнесу США діє «Американське товариство туристичних агентств» (American Society of Travel Agents, ASTA) – найпотужніша у світі асоціація професіоналів туристичного бізнесу, заснована у 1931 році для захисту комерційних інтересів своїх учасників [2]. Першими членами ASTA були 60 американських турагентств, які об'єднались з метою боротьби з недобросовісною конкуренцією, а також для стимулювання продажів власних послуг. Зараз учасниками даної недержавної організації є представники як туристичних фірм, так і постачальників окремих видів туристичних послуг (засобів розміщення, авіа- та круїзних компаній, автотранспортних підприємств тощо), розташованих у 140 країнах світу.

Однак згідно зі Статутом дійсними членами ASTA з правом вирішального голосу можуть бути лише громадяни США і Канади або фірми цих країн, які займаються туристичним бізнесом. Дохід фірми як мінімум на 50% повинен складатися з доходів від туризму. При цьому дві транспортні компанії, визнані даним Товариством, повинні підтвердити, що фірма користується їх послугами при перевезенні туристів. При подачі заяви в ASTA заявник повинен надати відомості про свій фінансовий стан і взяти на себе зобов'язання дотримуватися «кодексу етики» ASTA.

Місія ASTA полягає у сприянні встановленню ділових зв'язків між членами Товариства; в організації рекламного забезпечення діяльності даної організації; у вирішенні спорів юридичного і фінансового характеру між членами Асоціації; у дотриманні правил добросовісного ведення справ та забезпечення політики конфіденційності при роботі з клієнтами; у боротьбі проти нечесної конкуренції; у лобіюванні інтересів представників туристичного бізнесу в Конгресі США; у підвищенні рівня кваліфікації персоналу туристичних компаній-членів Товариства за допомогою проведення професійних тренінгів та випуску навчальних програм. Таким чином, ASTA також виконує частину функцій органу державної влади у сфері туризму,

особливо з боку розробки правових засад регламентування відносин у сфері туризму, контролю над туристичною діяльністю, розширення міжнародного співробітництва, утвердження країни в структурі світового туристичного ринку.

В Японії з метою сприяння іноземцям, які приїжджають в цю країну, і громадянам Країни висхідного сонця, що збираються у туристичні подорожі за рубіж, у квітні 1959 року була створена некомерційна Японська асоціація туристичних агентств (JATA) [3]. Варто зазначити, що за дорученням уряду Японії на дану організацію покладені такі обов'язки: створення інформаційних центрів в Японії для обслуговування іноземних туристів; участь у міжнародних туристичних виставках і ярмарках, на яких є можливість представити національний турпродукт Японії; створення японських представництв в ключових містах по всьому світу; проведення наукових досліджень у сфері туризму; видання літератури та відеоматеріалів для заохочення туризму на території Японії. Крім того, JATA виконує функції експертної організації при щорічному встановленні кваліфікації гідам-перекладачам, які подали заявки на отримання відповідних ліцензій.

У Туреччині з 1972 року діє недержавна Асоціація турецьких туристичних агентств «TÜRSAB» [4]. Її повноваження визначені Законом Туреччини «Про туристичні агентства та Асоціацію туристичних агентств», згідно з яким на дану організацію покладені функції експертного органу щодо видачі ліцензій на провадження туристичної діяльності. Так, кожна туристична фірма Туреччини зобов'язана зареєструватися в «TÜRSAB» та пройти процедуру оцінки відповідності щодо встановлених правил організації туристичного бізнесу. Тобто документи, зібрані для ліцензування діяльності туристичного підприємства, спочатку подаються на розгляд в Асоціацію «TÜRSAB», яка здійснює перевірку турфірми на відповідність ліцензійним умовам. Потім за позитивних результатах перевірки, зробленої Асоціацією «TÜRSAB», міністерством виписується відповідна ліцензія. Протягом терміну

дії ліцензії туристичні фірми зазнають перевірки експертів-аудиторів, спеціалістів Міністерства культури і туризму, а також Асоціації «TÜRSAB».

В Україні статтею 28 закону «Про туризм» [5] визначено, що учасники відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, можуть створювати неприбуткові організації з метою реалізації та захисту своїх прав і законних інтересів у сфері туризму. Варто зазначити, що в Україні зараз діють декілька об'єднань суб'єктів туристичної діяльності, найбільш потужними серед яких є «Туристична асоціація України» («ТАУ»), «Асоціація лідерів турбізнесу України» («АЛТУ»), «Всеукраїнська асоціація туроператорів України», «Союз професіоналів туристичної діяльності».

Так, асоціація «АЛТУ», створена провідними туроператорами України у 2007 році як професійне об'єднання суб'єктів туристичної діяльності, розробила власну систему «Знак якості АЛТУ», що передбачає встановлення вимог для турфірм щодо захисту прав туристів і спрямована на поліпшення якості надання туристичних послуг [6]. «Союз професіоналів туристичної діяльності», який з 2010 року об'єднує біля 80 турагентів, пропонує в умовах дерегуляції ринку введення системи професійної атестації робітників турфірм, яка повинна здійснюватись незалежними структурами.

Асоціація «ТАУ», яка діє в Україні з 1998 року, об'єднує понад 350 провідних туристичних підприємств, серед яких є турфірми, готельні комплекси, авіакомпанії, навчальні заклади, спеціалізовані засоби масової інформації, санаторно-курортні заклади, громадські організації, що репрезентують практично всі регіони нашої держави, а також окремі іноземні туристичні компанії з Росії, Польщі, США. Асоціацією «ТАУ» впроваджується Всеукраїнська туристична професійна програма «Кришталевий лелека», за умови якої «кращі підприємства туристичної та суміжних галузей, їх працівники, а також ті, хто розробляє стратегію розвитку туризму, інформує про туристичні можливості України та пропагує вітчизняний туризм, відзначаються нагородами за результатами щорічних конкурсів» [7].

Фахівці «ТАУ» відзначають, що зараз робота громадських об'єднань у сфері туризму повинна проводитись у таких напрямках:

– підвищення самостійності та відповідальності суб'єктів туристичного підприємництва з одночасним посиленням значущості їх ролі та місця у питаннях координації діяльності;

– забезпечення реальної участі представників туристичної спільноти у вирішенні загальнодержавних проблем розвитку туризму;

– оптимізація відносин між громадськими туристичними об'єднання та центральними і місцевими органами виконавчої влади [8].

Таким чином, у даний час в Україні вже є асоціації представників туристичного бізнесу, але вони, нажаль, ще не так численні, як у інших туристично розвинутих країнах, де на них частково покладені функції державного регулювання у сфері туризму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Travel Association. – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://abta.com>.
2. American Society of Travel Agents. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.asta.org>.
3. Japan Association of Travel Agents. – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.jnto.go.jp>.
4. Türkiye Seyahat Acentalari Birliği. – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://www.tursab.org.tr>.
5. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. у редакції від 09.11.2013 р. – [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
6. Асоціація лідерів турбізнесу України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://altu.com.ua>.
7. Туристична асоціація України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.tau.org.ua>.
8. Выхристенко Б. И. Консолидация – саморегуляция – ассоциация / Б. И. Выхристенко // Зеркало недели : газета от 28 ноября 2008 г. – [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://gazeta.zn.ua/SOCIETY>.